

Kufeké féle gyermeklisztje

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői adják
Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és belbecs gyermekeknek
Kapható minden gyógyszerárban, Angliában és a gyárnál R. KUFEKE WIEN VI.

Czerny-féle híres és elismert készítményei. 8569

Osan-szójav-esszencia, 1 üveg 1 kor, 76 fill. Osan-fogpor, 1 doboz 88 fill. Oriental-Rosenmilch (Keleti rózsatej) 1 üveg 2 kor, hozzá a Balsamszappan 60 fill. Tanningene (hajfestőszert) sötétzölke barna és fekete színekben, ára egy üvegnek 5 korona. ANTON J. CZERNY, Wien XVII., Carl Ludwigstr. 6. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, VI., Király-u. 12., továbbá minden gyógyszerárban és illatszertárban.

Legjobb és leghíresebb
pipere holgypor: a
La

VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix. 9 — PARIS.

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegények és labadozók számára.

Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanácsok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetig, Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismeréssel. Arak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszerárban. 8542
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

A cs. és kir. szabad. pneumatikus
KELETI-féle gummi sérvkötő
ragó nélkül, automatikusan mozgatható pelottával, minden sérvben szenvedőknek kiválóan megkönnyebülést hoz! Az árak igen jutányosak. Kicsérles meg van engedve. Illusztrált árjegyzékek minden nemű poréz gummi-különlegességeiről is, a legnagyobb díszkötés mellett küldi az a gyár: **KELETI J. Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.**

Osztálysorsjegyek

$\frac{1}{1} = 12$ kor., $\frac{1}{2} = 6$ kor.
 $\frac{1}{4} = 3$ „ $\frac{1}{8} = 1.50$ kor.

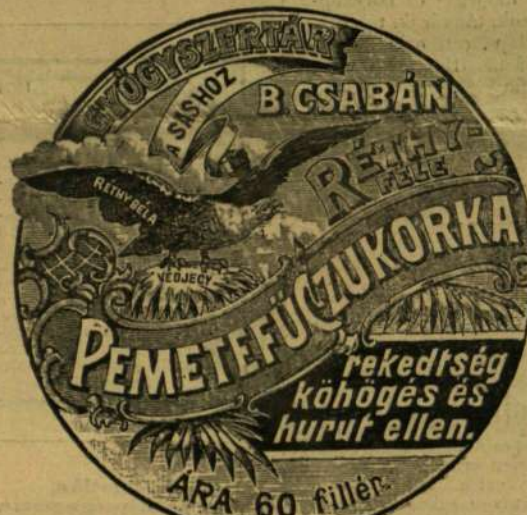
«**Mercur**» BANK és VÁLTÓÜZLET
részvénytársaság

8879

! Tévedés elkerülése végett ! Csak Budapest, IV., Váci-utca 37. sz. (a bank saját házában).

Szőlőoltványok

és európai gyökere szőlővesszők. 16908
Szokványminőségben teljes jóállással, fajtáján és minden hibát mentes. A melyek lezárított áráról, az előleg nélküli megrendelésre a szokványminőségű csak részben lezárított oltványoknak, az a költségmenet viszonylatáról az legyen és természetesen kifizető árjegyzék nyújt teljes és kimerítő leírásokat.
Riparia-Portalis (valdi Glorie de Montpellier.)
Ruprestis-Monticola (azonos és teljes leírattal.)
Élőkerítés (elővessző, csemekék, Gleditschia. — (Koronatűz, Kriestűz és vasszőlővesszők.)
Ezen katalógus megismerése minden birtokosnak igen érdekben áll, meg szoktak is, kik remélni semmit nem akarnak, meg benne nem csak az árak lezárása foglaltatik, hanem számos oly «áramények, melyek a szőlőnek nagy előnyt hoznak. — Tartalmazza ezeken kívül az összes szőlőfajták leírását, termőhelyeiket, vidékeikről való kifizető, meteszt, betegségeikről szemben álló képeket és más gyakorlati tudnivalókat. Ugyanakkor az **Élővessző telepités** rendkívül eredményes, melyek minden gazdara nagy előnyvel bírnak. — Cím: Ermelki első szőlőoltvány-telep. Nagy Gábor, Nagy-Kágya u. p. Székely-ud.

Kapható minden gyógyszerárban. 8869

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szőrirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kirtja a
szőrt az arczból
a kéztől, a kartól stb. most meg lett javítva és hatása gyorsabb, mint azelőtt volt. Teljes jóállás. Ára 1 kis üvegnek 5 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.
Fischer Róbert
a vegyész tudora és szőlőszertész.
Wien, I., Habsburgergasse 4.
Füzetek, melyek az osztrák és az egyes különlegességek használatáról szólnak, ingyen és bérmentve küldetnek. A készítmények ártalmatlanságáról szülő bizonyítványok bármelyik birtokosra állanak úgy szintén szőlőjéi közönségtől való levél minden világtól. Felvilágosítás szőlőszertész ügyekben ingyen adatik, leveleiben is. Raktárak Budapest: Török József és Koller Testvérek gyógyszerárban. 8889

Hölgyeknek nélkülözhetetlen.
A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és legbiztosabb a 8706
MARGIT-CRÈME,
mely vegyész és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkenőcs pár alatt elavult szőlő, májfoltt, pattanás, bőrárt (Mitesser) és minden más bőrbaj. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérre, simává és idévé varázsolja. Sem higanyt, sem ólomot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit holgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: 8706
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktár Budapest: Török József és Dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszerárban.
Törv. védve. Legjobb szépség-szer.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm.
Friedr. Bayer & Co. Eilberfeld.
SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó, ízletes, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb
erősítő-szer
gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, beteggyerekeknek, angor körülben szenvedő gyermekeknek, szülőknek, nemkülönben
Vas-Somatose
alakjában a
sápkórosoknak
lees ajánlva az orvosok által.
Vas-Somatose nem egyéb, mint a szőlő-összetételű vasat, a melynek alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.
Somatose rendkívül fruszesszi az étvágyat.
Raktárban van az összes gyógyszerárban és gyógyszerárakban.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bőrtől folt az arczon, az használja a teljesen ártalmatlan Rozsnyay-féle világhírű

Serail-arczenőcsöt,

mely az arczbőr rövid időn fehérré, tisztává és idévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan egy tég. 60 fill., Serail-holgypor egy doboz 1.40 kor. Kiváló és valódi Bpestszappan egy tég. 80 fill.

A t. cz. házasság szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az arad. szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.
Budapest: Török József és Dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**

Vasaschinabóra,

mely saját termésként minél előbb borral bevenni, hatékonyan minden hasonló készítményt felülmúl. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 literes franco külföldre 12 kor. 12 fill. 8400

A t. cz. házasság szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az arad. szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.
Budapest: Török József és Dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

43. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, OKTÓBER 28.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 „, Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egész évre 16 korona, félévre 8 „, A POLITIKAI UJDONSÁGOK (egyes évre 10 korona, félévre 5 „, Külföldi előfizetőknek a postai megfizetésről viteldi is csatlakoz.

GRÓF CSÁKY ALBIN,

A FÖRENDIHÁZ ELNÖKE.

GRÓF CSÁKY ALBINT kinevezte Ő Felsége a főrendiház elnökévé s az erről szóló királyi elhatározást e hó 13-án közölte a kormány a főrendekkel. Mikor 1894 nyarán gróf Csáky Albin elhagyta a kultuszminiszteriumot, s mikor félév múlva, azt követőleg, az ő hatalmas tetterejű társai, Wekerle Sándor és Szilágyi Dezső is leléptek arról a küzdőtérrel, a melynek első rangú és fénylő harcosai voltak, elterjedt hit volt az, hogy visszavonulását kegyvesztés és kiséri felülről s ezen a nyomon aztán kevesen is hittek az ő fel-támadásukban. Egészen tévesen. Ő Felsége szigorúan alkotmányos fölfogása és eljárása ezt a föl-tevést egyenesen kizárja. Az eset-leges kedélyi mozzanatok az ő nála mindig háttérbe szorította a magasabb tekintet. Visszalépett kormányfőreai reaktiválásának kérdése főként a korona legelső bizalmi emberén, a kormány-elnökön fordult meg. A kit a kormányelnök közszempontból a kormányzat, vagy bármiféle méltóság részesévé tenni szükségesnek tart, annak javára ő mindig meg tudja nyerni érveivel az uralkodót. Így történt most is a főrendiház elnöki méltóságával, a melyre Ő Felsége a szabadlevő egyházpolitikai törvények megalkotóját és különösen a kötelező polgári házasság szükségének legelső megpendítőjét, gróf Csáky Albint nevezte ki.

Erről az elnöki méltóságról is nagyon elterjedt nézet az, hogy egyértelmű a nyugalmi helyzet-tel, hogy annak viselője nem aktív politikai tényező. Ez is csak annyiban felel meg a valóságnak, hogy a napi politika váltakozó hullámai nem érintik őt; de parlamenti válságos helyzetekben — a melyenkből bőven volt részünk ezideig, s a melyenket a parlamenti élet esélye minden bizony-nyal fölvet ezután is, — igen

jelentékeny tényező. A korona ilyen esetekben mindig kikéri a két Ház elnökeinek tanácsát. S itt aztán a tanács értékére nézve nem az állás méltósága esik latba, hanem az egyének belbecse.

Csáky Albin, belértékre, közéletünknek egyik legkiválóbb alakja. Higgadt gondolkodó, a ki ép oly alapos megfontolással foglal álláspontot minden közkérdésben, mint a milyen erős akaratával és szívós kitartással küzd a meggyőződése mellett. A kivitel útján fölmerülő akadály nem riasztja vissza őt, hanem tette-re acélozza. Meggyőződések embere, a melyekért helyt áll le és fölfelé egyaránt. Az ellenvéleménnyel szemben türelmes és a meg-

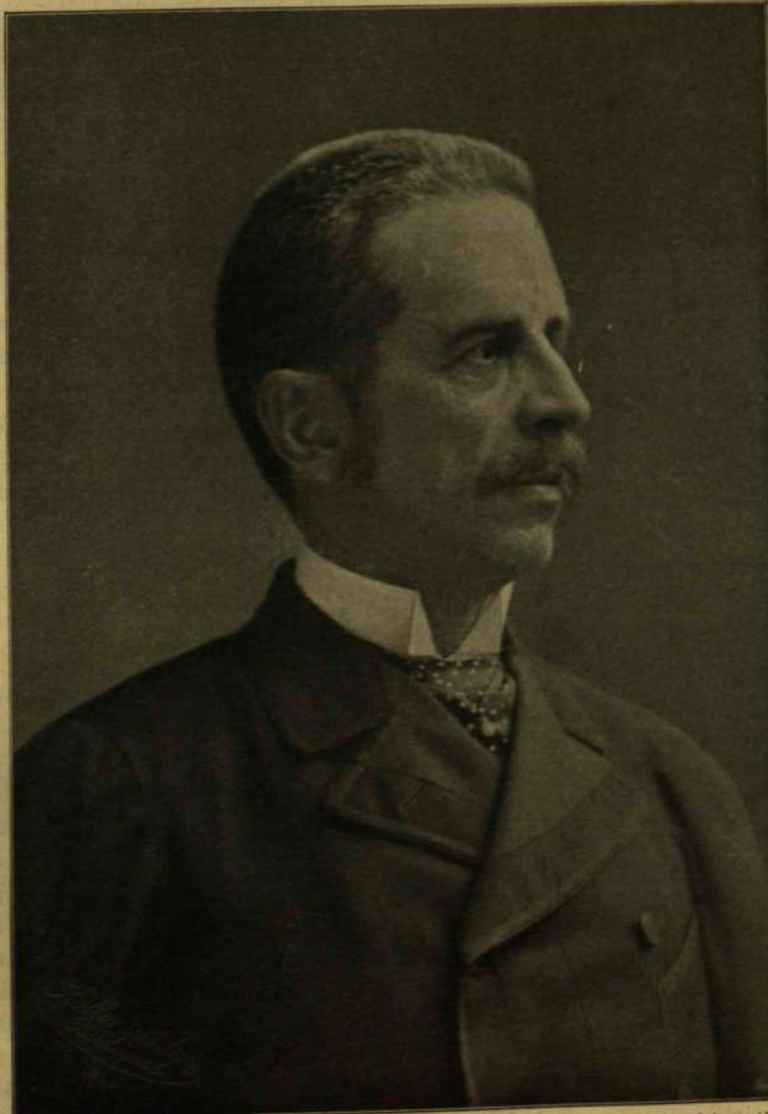
győzőbb érv előtt mindig kész meghajolni. Főjellemvonása az igazságérzet. Aggódo szorgossággal keresi az igazat, s mikor dönteni kell, a törvény az útmutatója, a melynek mint miniszter és mint képviselő is gondos őre volt.

A lelkiismeretes kötelességteljesítés mintaképe. Dolgozni szerető s a munkát másoktól is megkiváló. A kitartó munkásságra miniszter korában önmaga adta a példát. Pontosság és rendszeret sarkalta őt. Délelőtti tíz órától délutáni ötig kitartott az íróasztala mellett. Szeretett a dolgok mélyére hatolni s nem riadt vissza a soha ki nem fogyó, száraz aktahalmazok nap-nap után való végigolvasásától. Szóbeli előadás alapján nem döntött lényeges ügyben; de folytonos közvetlen érintkezést tartott fenn a munkatársával, a melyet egyszerű és megnyerő modorával kellemessé tett.

Az úgynevezett külső siker csábjait nem ismeri. A csillogó szerepléstől veleszületett, természetes húzóóddal idegenkedik. Nyilvános felszólalásaiban tet-szésre nincsen számítás. Szabatos érvelés az eszköze; hangsúlya meg azt a hatást teszi, mintha csak a saját megnyugtatóra fej-tegetné világos és formában is tetszetős érveit. S ebben rejlik azoknak másokat is meggyőző erejök.

Tanácskozások vezetésére kiváló hivatottsága van. Türelmes pártatlansággal meghallgat ellen-véleményt s a maga nézete elő-zetes jelzésével nem vág eleje senkinek. A tárgytól elkalandozót nyugodtan tereli vissza az útra s bonyolult kérdések szétágazó eszméseréinek gondolatmenetét éles elmével és világos látással összegezi. Higgadt egyénisége úgyszólván biztosíték a tanácsko-zások nyugodt menetére.

Ezzel az értékes fegyverkész-lettel vonul most be abba a Házba, a melynek nyugodt érve-rését ő hozta szokatlan pezs-gésbe hét évvel ezelőtt s a melyet mint vádlott hagyott el a-koriban. Éles perben állt vele annak az előkelő testületnek egy

Koller utódai fényképe után.

GRÓF CSÁKY ALBIN.

erős hatalmat képviselő tényezője, a melyből ő került ki szívós küzdelmek árán győztesen; a mely azonban más oldalon őt is arra készítette, hogy elhagyja azt a tevékenységi kört, a melynek hat évig lelke egész erejével odaadó vezérharcozása volt. Lemondott a kultuszministerségről s bement közkatonaának a képviselőházba, melynek mint miniszter nem akart tagja lenni, és pedig abból az okból, hogy legyen a kormánynak egy tagja, a ki mint a főrendiháznak is tagja, mindig fennakadás nélkül képviselhesse ottan a kormányt. Most megint fordult egyet az idők hullámán a kerék s beteszi őt rendtartónak oda, a hol a szokott rendet egyidőre ő bontotta meg, a melyért, s egész köztevékenységeért azonban — választóihoz írott bucsusoraihoz képest — nyugodt lélekkel várhatja az utókor ítéletét.

Diszt fog kölesőnzni az elnöki széknél. Annak ő épen olyan méltó betöltője lesz, mint a milyen méltón teljesítette mindazon kötelességeit, a melyeket hivatása eléje szabott. Állásai nem neki adtak fényt; ő emelte köztekin-tályben azokat.

—y—s.

A FÖRENDIHÁZ ALELNÖKEI.

Gróf Csáky Albinnak a főrendiház elnökévé történt kinevezetésével egyidejűleg a főrendiház alelnökeivé közéletünk két kiváló férfiát, *Ernust Kelemen* és báró *Kemény Kálmán* nevezte ki a király.

Ernust Kelemen 1832-ben Olad vasmegyei községben született. Atyja, József, ki előkelő szerepet vitt a megyei életben, három fia: Imre, Sándor és Kelemen közül ez utóbbit a katonai pályára szánta, s az ifjú 11 éves korában a bécsi hadmérnöki akadémiába lépett, hol a felsőbb tanfolyamot is kitűnő eredménnyel bevégezván, már mint hadnagy a vizsgálatokat sikeresen letette. Saját kérelmére nem sokára a 11. huszárezredhez helyezték át. Mint huszártiszt szolgált 1857-ig, midőn atyja meghalván, kilépett a katonaságból s oladi birtokán gazdálkodáshoz fogott. A latvanas években kezdett nyilvánosan szerepelni; részt vett megyéje ügyeiben, az országos gazdasági egyesület munkáiban, azonkívül az Akadémia, az írói segélyegyesület s más közmívelődési, közgazdasági és jótékony intézetek érdekében is sokat bognálkodott.

Az alkotmányos élet megnyíltával a zöld asztal mellett csakhamar fölismertek kiváló tehetségeit, képzettségét, széles látókörét, szónoki talentumát s egyenes jellemét. 1869-ben a németújvári kerületben képviselővé választották s az országgyűlésen a Deák-párt egyik kiváló tagja lett. 1871-ben Vasvármegye főispánjává nevezték ki, s ez állásában nagy erélyvel és ügyességgel vezette a megyét. Az 1873. évi kolerá alkalmával maga látogatott el a megrémült községekbe és személyes bátorságával lelket öntött a csüggedő népbe. A vármegye árvaháza is az ő indítványára jött létre, s annak ügyeit ma is gondoskodó szeretettel kíséri. Főispáni állásáról 1875-ben lemondott, s ekkor érdemeit a király a Lipót-rend lovagkeresztjével jutalmazta.

1876-ban s azután még háromszor a felső-őrü kerület választotta egyhangulag képviselőjévé, legutóbb pedig a szombathelyi kerület. A szabadelvű pártból a boszniai megszállás alkalmával kilépett, s a mérsékelt ellenzék, majd a nemzeti párt tagja és pártelnöke lett, míg az egyházpolitikai viták alkalmával párton kívüli állást foglalt el. 1897-ben főrendiházi taggá nevezetett ki. Midőn Széll Kálmán miniszterelnökké lett, belépett a szabadelvű pártba.

Ernust Kelemen a régi gárda azon, ma már

ritka egyéniségei közé tartozik, a kik híven megőrizték a Deák-párt hagyományait, s a kiket szabadelvűség jellemez a szó legtisztább, legnemesebb értelmében. Deák Ferencz benső barátságára méltatta, s többször volt vendége is oladi birtokán.

Mint képviselő is önzetlen hazafissággal szolgált a köz érdekeit. Nyílt ülésekben főleg a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalásainál szólalt fel s vonta magára a figyelmet katonai ismereteivel. Egyébként pedig különösen a gazdasági törvényjavaslatok érdekelték, s iparkodott ezekben érvényesíteni, mint tapasztalt gazda, szakértelmét. Még élénkebb tevékenységet fejtett ki a delegációk tárgyalásaiban s egyáltalán a bizottságokban.

Mint szónok számottevő. «Lassan, szakadozott mondatokban kezd beszédeibe, — írja egyik ismertetője; — majd mindjobban fölmelegül, hangja tisztán, messze hallhatóan cseng; gondolatai gyorsan, szinte rohamosan tolnak ajakára; érvei gazdagon folynak; tárgyát biztosan kezeli s nemes fölhevüléssel, a meggyőződés érzésével fejezi be ékesszólással előadott beszédét.»

Vasmege közéletében folyvást vezérszerepet visz. Tagja a megye törvényhatósági bizottságának, állandó választmányának s a közigazgatási bizottságnak; elnöke a megyei gazdasági egyesületnek.

Mint ember egyike a legnemesebb jellemnek; természetes, minden keresettségtől ment szeretetreméltósága népszerűvé teszi.

A főrendiház alelnöki székébe való kinevezését, midőn egyszersmind a titkos tanácsosi méltósággal is fölruházott, általános megelégedés fogadta.

*

Báró *Kemény Kálmán* osztatlan rokonszenvenek örvend az irányadó politikai körökben pártkülönbség nélkül, s épen ezért kinevezése őszinte örömet keltett főképp az erdélyi részeken, hol természetesen közelebből ismerik humánus, szabadelvű gondolkodásmódját, hazafias szereplését.

Az erdélyi részek legelőkelőbb főúri családjainak egyikéből származott. A tapintatot, a tette való önfeláldozó készséget, és főképp a hazafias érzést oly elődöktől örökölte, mint a szentimrei hős, *Kemény Simon*, és Erdély egyik böles fejedelme, *Kemény János*. Előbb a megyei közéletben szerepelt, majd már 34 éves korában a szászrégeni kerület választotta országos képviselőjévé, mely kerület aztán őt izben egyhangulag küldte őt fel az országgyűlésre.

1885-ben kineveztek Alsó-Fehérmegye főispánjának. Ez állásában ritka népszerűséget szerzett s visszavonulását a legőszintébb általános sajnálkozás kísérte. Időközben s egyidejűleg a kormány bízalmá meghívta Maros-Tordamegye s Maros-Vásárhely főispáni székébe is, hol a fölviharzott kedélyeket főképp az ő tapintatossága csillapította le. Közigazdasági téren az által is jelentékeny szolgálatot tett — ha egyebet nem említünk is, — hogy az erdélyi részekben ma is főnálló két czukorgyár ügy-szolván az ő fáradszatos, erélyes közreműködésének köszönheti keletkezését és fölvirágzását. A király politikai és közigazdasági téren kifejtett hasznos működését jutalmazta azzal, hogy 1892-ben valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki.

Főispánságától pár évvel ezelőtt megválván, azóta mint csöndes, de azért irányadó részese a politikai közéletnek, maros-vécsi gyönyörű kastélyának százados falai között intézte mintaszerű gazdaságát, tevékeny szerepet vivén egyszersmind különösen Maros-Tordamegye köz- és gazdasági életében s e mellett, mint az

erdélyi ref. egyházkerületnek hivatalban második legidősebb főgondnoka, az egyházkerület bel-gazgatásában s ügyeinek intézésében is.

Még élete javakorában, 63-ik életévében érte a kitüntetés, hogy a főrendiház alelnökevé nevezetett ki, s ez által a főrendiházi szervezetnek két hagyományos szokása érvényesült, hogy t. i. az egyik alelnök az erdélyi részek főnemesi osztályából származó, s protestáns férfiú legyen. Buzgó közéleti munkássága, ki-próbált szabadelvűsége egyaránt méltóvá tették őt azon díszes polczra, melyre most emelkedett. Nem mulaszthatjuk el fölemlíteni, hogy báró *Kemény Kálmán* báró *Bánffy Polixénát* bírja nőül, a ki nemesak az erdélyi főrangú világ-nak, hanem a budapesti társaságnak is egyik ragyogó szellemű és legnemesebb lelkű asszonya.

—z—y.

A SÁRGA CZIPÓ.

Kis fiam halálának ötödik évfordulóján.

Sárga czipó, arany gombos,
Ugyan, kérék, mondd csak?
Hová lettek a kis lábak,
Melyek téged hordták?

Mint két üres virágcserep,
Úgy álls amott sorban,
S jaj, két fehér liljomszálad
Temetőben, porban.

Holdvilágos éjféltájbán
Menj ki temetőre,
Kopogj kicsi sarkaidal
Arra a kis kőre.

Mondjad áldott kis gazdádnek,
Ki ott alszik mélyen,
Hogy esőköltam lába nyomát
Sárga czipőjében.

Gróf Zichy Géza.

KISFALUDY SÁNDOR ÉS SZEGEDY RÓZA.*

Irta Eötvös Károly.

Huszonhárom éves volt Kisfaludy, mikor 1795-ben szívének nem egyetlen, de örök szerelmét, Szegedy Rózát a badacsonyi szüreten megismerte. Hét vagy nyolce napot töltöttek együtt a szüreten s ez idő alatt a közeli Szigligetbe is átrándultak. Itt lobbant lángra szerelme, mely aztán nem is aludt el soha, még házasságuk alatt se.

Ez a szüret nem Kisfaludy szőlejében folyt le. Akkor még nem volt neki szőleje. Később már házassága alatt 1800 után szerezte szőlejét.

Ott fekszik a hegy keleti oldalán egy satóút szélén, mely a bazalttornyok alatt a hegynek legmagasabb körútja.

Kisdéd hajlék, kis szobákkal, kis ablakokkal. De a kelő nap már betekint a jó délutánig el se fordul tőle. A sajtóház ajtaja az udvarról a ház közepén nyílik s a sajtóházból jobbra a lakó osztály, mely egykor egy kis dolgozószobából s egy hálószobából állott. A hálószoba volt egy-üttal az ebédlő is.

Mikor ott jártunk, már akkor harmincegy esztendő óta nem élt a költő. Már akkor Eszterházy hercege volt a szőlő. Valami lelkes tisztje figyelmeztette rá a herceget, nehogy a hajléka idegen kézre szálljon.

A szőleje most is úgy áll, a hogy a költő halálakor, 1844 október 28-án épen kedves szürete után elhagyta. Huszonöt év előtt, mikor mi megnéztük, legalább úgy állott.

Még megvolt az a fiatal gesztenyefa, melyet a költő maga ültetett. Kövér, fényes, aranyba

* «Utazás a Balaton körül.» című sajtó alatt levő művéből.

ERNUSZ KELEMEN.

BÁRÁ KEMÉNY KÁLMÁN.

A FÖRENDIHÁZ ALELNÖKEI. — Szigeti fénykép után.

játszó nyalkazöld levelei mosolyogtak ránk a napsugárban. Mint kisdéd fát hagyta ránk a költő, gyümölcsét ő még nem izlelheté.

De Rózájának, szíve királynéjának, költészete istennőjének virágos kis kertje már nyomtalanul eltűnt.

Megmutatták, hol volt az a virágos kis kert. Most zöldseget természet benne a vinczellér. A hol a szerelmes szép nő szemei sugaránál viola és szegfű nyílt: ott most burgonya és sárga répa terem. Így kell annak lenni.

A ház kis ablakai előtt sokáig álltunk s a messze vidékre széjjelnéztünk. Balra az ábrahám és kővágó-őrsi hegyek s a nagy messze-ségben Tihany ormái. Előttünk és alattunk a nyugvó Balaton fensége. Szemközti a boglári domb és Somognak roppant határai.

Azt néztük, azt láttuk, azt éreztük, a mit a költő.

Ah, ha azt, a mit éreztünk, meg tudtuk volna örökíteni úgy, a mint a költő!

A költőt azonban az Istennek és az ember-szívnek legnagyobb ereje, a szerelem segítette. Hiszen Kisfaludy Sándor Badacsonyan szerette meg Szegedy Rózát.

Egy költőnk szerelméről sem írtak annyi könyvet, mint Kisfaludy Sándoréról. De szerelmének történetét se írta meg egy költőnk se annyira, mint Kisfaludy Sándor. De akármennyit írt ő maga is: még sincs teljesen megírva az se. Kisfaludy az ő Rózájával nem Badacsonyan

találkozott először. Első találkozását leírja ő maga elég részletesen.

Ez Sümegen történt.

Kisfaludy Sándor, mikor apja őt Pozsonyból haza hívta, meglátogatta öreganyját Sümegen. Itt egykor egyik kedves barátjával, Oszterhuberrel a vármegyebeli leányokról beszélgetett s beszélgetés közben szóba jött Szegedy Róza is. Oszterhuber kérdezte:

— Nem ismered?

— Nem.

— Pedig atyafiak vagytok.

— Nem tehetek róla.

— Nem is baj, ha nem ismered. Igen szép és igen okos lány, de igen nagy úrnő. Szegény legény ne forgolódjék körülötte, mert nagyra van nevelve.

— Ha igen okos lány, akkor lehetetlen, hogy minden nagyságos úrfi szerencsével és minden szegény fiú hiába forgolódjék körülötte. Hiszen vannak nagyságos tökölkők és igen derék szegény fiúk.

Már ez az észrevétel is bizonyosság arra, hogy a nagyratörő ifjút, kinek lelkében viharként zajlott a nemes önértet és magasra vágyás, Oszterhuber intő szava nem ijesztette el, hanem inkább daczra és vállalkozásra hívta fel.

Azért is szeme közé akart nézni Szegedy Rózának.

Hallotta, hogy Róza hol atyjával, hol Feri bátyjával, hol valami nagynénivel szeretett országos vásárok alkalmával a közeli városokba

berándulni s ott a vásári élénk jelenetekben gyönyörködni. Hallotta, hogy a legközelebbi keszthelyi vásárra is berándul.

Nosza utána!

Sietett Kisfaludy Keszthelyre, de mire száz kérdészködés után megtudta, hogy Róza rokonánál, a hahóti apátnál vagy unokatestvérénél a keszthelyi grófnál van szállva s mire oda bekopogtatott: akkorra már csak azt a hirt hallotta, hogy Róza ez előtt fél órával haza indult.

Sebaj. Egy kis mérgeledés, egy egészséges káromkodás — s aztán megint csak utána.

Átment gyömörei birtokukra. Oda nem épen messze van Eötvös pusztja, Szegedyék birtoka s kastélya. Fogta puskáját, szólította kutáját s ment vadászni. Mint eltévedt vadász akart Eötvösben estennén bekopogtatni s a helyes útbaigazítást kérni.

El is tévedt, el is esteledett szerencsén, csakhogy úgy eltévedt, hogy Eötvös helyett Tüjére botlott be s ott kellett az éjszakát töltenie a barátoknál.

Bizony ez nagy tévedés.

Új vállalaton törte fejét. Nem is csinált titkot belőle, hogy ő Szegedy Rózának szeme közé akar nézni. Tudta ezt öreganyja is, tudta ezt egy közeli rokona Forintosné is, a ki ott lakott közelben Mihályfán s egy vasárnap reggel bejött gyónni Sümegre a barátokhoz. Korán meg is gyónt s gyónás után bejött Sándorfiékhoz, Kisfaludy öreg anyjához látogatába. Kisfaludy az

1. «Hit» (Élőkép). — 2. «Szegény Jonathán.» — 3. «Suhancz.» — 4. «Koldusdiák.» — 5-6. Arczkép. — 7. «Szép asszony kocsisa.» — 8. «Niniche.» — 9. «Tempefői.» — 10. «Királyfogás.» — 11. «Franciaiák Milánóban.» — 12. Arczkép. — 13. «Rozina.» — 14. «Tücsök.» — 15. «Peking rózsája.» — 16. «Ingyen-élők.» — 17-18. «Czigányprincez.» — 19. «Túri Borcsa.» — 20. «Koldusdiák.» — 21. «Kékszakállú herceg.» — 22. «Kassai diák.» — 23. «Királyfogás.» — 24. «Túri Borcsa.» — 25. «Kékszakállú herceg.» — 26. «Budavár bevétele.» — 27. «Simplicius.» — 28. «Piros bugyelláris.» — 29. «Tót leány.» — 30. «Ördög párnája.» — 31. «Suhancz.» — 32. «Budavár bevétele.» — 33-34. «Ingyenélők.» — 35. «Boccaccio.» — 36. «Tót leány.» — 37. «Budavár bevétele.» — 38. «Túri Borcsa.» — 39. «Eleven ördög.» — 40. «Üdvöske.» — 41. «Náni.» — 42. «Piros bugyelláris.» — 43. Arczkép. — 44. «Budavár bevétele.»

BLAHÁNÉ ARCZKÉPEI. — A STRELISKY ÁLTAL BLAHÁNÉNAK FELAJÁNLOTT CSOORTKÉP.

átmulatott éjszaka után későn kelt s épen tol-láskodott, még nem volt felöltözve, mikor be-toppant Forintosné.

— No Sándor, csak öltözz szaporán, Szegedy Róza a templomban van a barátoknál, most gyónik, most megláthatnád, ha el nem késel.

Nesze neked költő. Szép sötétkék magyar ruhája volt az ifjúnak, sietett magára hányni, fejére nyomta köcsagtollas süvegét s nyargalt a barátokhoz.

Elkésétt.

Szemközt jött már a hintó, a melyben Róza ült s hajtatott hazafelé. Az ifjú szemei előtt ká-p-rázattá vált a világ, a mikor azt az arcot meg-pillantotta. Odaállt a robogó hintó mellé, föl-nézni nem mert, de mélyen meghajtotta magát a lányka előtt. Törődött is azzal a lányka! Törő-dik is azzal a madár, mikor magasban száll, hogy egy virágos fa utána sóhajt: ide szállj az én ágamra, az én karomba!

Mit csinált akkor az ifjú?

Tovább nem futkosott a lány után, hanem irt hozzá egy verset. Nagyon rossz vers lehetett, nincs is meg a versek gyűjteményében. Tar-talma az volt, hogy Jupiter, Apolló, Merkúr s valamennyi olimpusi isten ott hagyta az eget s elment ki erre, ki amarra; az ördög maradjon az égben, ha Szegedy Róza onnan a földre szál-lott s itt akar mulatni.

Ezt a verset később Skublics Imre barátja által Róza kezébe juttatta. A leány el is olvasta s azt mondta rá:

— Bolond vers biz ez, nem is eredeti; — a mit egy bolond felkap, száz hordja utána!

Hány éves volt ekkor Róza?

Kisfaludy nem volt egészen husz éves.

Szegedy Ignác 1773-ban nősült. Róza nem első gyereke volt, tehát 1774 előtt nem szület-hetett. A jelenet ott a hintóban 1792-ben tavasszal történt. Róza akkor legfőljebb tizen-hat-tizenhét éves lehetett. Tehát mikor a köl-tővel 1800-ban megesküdött, már legalább huszonnégy évesnek kellett lennie.

Az első találkozás tehát se versben, se prózá-ban nem volt nagyon biztató.

Következett a második. De még ez se Bada-csonyban történt.

Róza édesanyja Rosty Katalin volt. Abból a Rosty-nemzetségből, melyből később báró Eöt-vös József és Trefort Ágoston neje származott. Ösrégi család, ama 108 nemzetség egyike, mely Árpád vezérlete alatt az országot elfoglalta. Jeruzsálemi András király óta folyton beszél-nek róla az irások.

Róza anyjának testvére, Rosty Pál, ha jól tudom, ez idő tájt Hosszúfaluban lakott. Neje Nedeczky Nina Rózának nemcsak többszörös rokona, hanem jó barátja is volt. Róza igen gyakran megfordult Hosszúfaluban.

De Kisfaludy is. Hiszen a szarvaskendi Sib-rik, a Niczky, Nedeczky, Szegedy s több nem-zetségek révén ő is hol közelebbi, hol távolabbi, de osztályos rokonságban állott Rózával is, Rostyékkel is.

Róza a sümei hintótálálkozás s kivált a hozzá intézett költemény olvása óta jól tudta, hogy ő Kisfaludy ábrándjainak állandó tárgya. Bizonyára megmondta ezt neki Skublics Imre s igen is megmondhatta neki az öreg néni s kivált Forintosné. S a lányzavir tele lett kíváncsiság-gal. Talán némi ábrándozással is.

A költő a következő évben 1793. évi január-ban nemesi testőr lett s Bécsbe ment az udvar-hoz. Ha nemesi testőr: bizonyára délcég ter-met, deli ifjú, bátor, sziv, büszke lélek. Afféle legény, a kin megakad az udvari úrnők szeme, a kiktől a hercegnők se idegenek s a ki egészen oda illik Szegedy Róza imádoinak seregébe.

1867.

1868.

1871.

BLAHÁNÉ.

Most már mindenki ismerte a deli legényt. Piros arca, tüzes nagy szeme, pelyhedző barna vörös bajusza és szakála; fehér lova hátán, párdúcibőr kacagányában olyan kényes, olyan fényes, olyan büszke, olyan nagy jövő vár rá. (Folytatása következik.)

A MOLDAVI CSÁNGÓKRÓL.

Levél a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőjéhez.

Egy pár kiegészítő adatot kell hozzátoldanom Rubinyi úr érdekes cikkéhez, melyet a t. szer-kesztő úr volt szives közölni velem.

Két ízben jártam be a moldvai csángó tele-peket; első ízben gróf Károlyi Sándor társasá-gában a déli telepeket, második ízben magam az éjszakiakat. A déli telepek központja Bakau, az éjszakiaké Roman. Volt még egy harmadik cso-port is, egészen a román-orosz határon, Husi központtal, a hova a Magyarországból kiülő-zött busszíták telepedtek volt meg. *Jerney* még talált itt nyomokat, de én már semmit. Else-perte az idő, ép úgy, mint a csöbörösköi magya-rokat Bessarabiában, a kikről *Ráday* követségi naplójais emlékezik, s a kik közül *Zöld Péter* még ötezeret gyóntatott meg, és a kik «nagy sírás-riások közt» kísérték el őt mér földnyi távolra is. A két telepen tett látogatásaimról beszámol-tam egy a Magyar Tud. Akadémiában tartott felolvasásomban, melyet még ez ideig nem tar-tottam helyesnek közzé tenni.

Kétségtelen, hogy az elrománosítás folya-matban van. Nem kisebb ember, mint Obede-naire, hivatalosan jelentette ki «La Roumanie économique» című művében azt a reményét, hogy «ils ne résisteront pas longtemps à la roumainisation» (sokáig nem állhatnak ellen az elrománosításnak). Hát ez úgy van. Csak hogy az eszközök egy kissé nem olyanok, mint a minő-ket nyugaton használnak.

Közigazgatásnál szó sincs a magyar nyelv-ről. A jegyzők rendszeren nem tudnak magyarul. Pedig a népnek nagy része nem ért románul. Arról, hogy a subprefect (főszolgabíró), vagy éppen a prefect tudjon magyarul, szó sincs. A prefectek természetesen rendszerint művelt emberek; a bakauai lengyel úri ember, a ki a magyarokkal meglehetősen rokonszenvez. A subprefectek nagy része a Liga által terrori-zálva van, s bár a grivizai győzelmet (mint a bukaresti parlamentben is tárgyalva volt) nagy részben éppen a magyar katonáknak köz-szönhetik; a közigazgatási eljárás egyáltalán nem enyhíti a törvényes nyomást. Köztudomású, hogy e tekintetben nagyon is sok a panasz a román hatóságok ellen, és talán sehol sem ala-posabbak, mint a hol a mesterséges faji ellen-szenv is gátolja a humanizmust. Mesterséges-nek azért mondom, mert a román paraszt elis-meri a csángók értelmi felsőbb voltát és nem tapasztaltam, hogy ellenséges érzelmekkel volna irántok, ámbár a csángók bizony (s ebben a roszban is magyaroknak mutatják magokat) nem igen fékeznek gúnyolódó hajlamaikat, a mi-nek versben és prózában gyakran adnak kifeje-zést. Én is ismerek egy pár ilyen primitíven gúnyoló, inkább bántó, semmint szellemes ká-dencziát.

Köztudomású, hogy még nehezebb a helyzet. Egyedül csak állami iskolák vannak, természet-sen kizárólag román tannyelvvel. Elég magyará-zatúl, hogy a legfőbb közoktatási reform Urechia úr kezén volt sokáig. A romániai protestáns iskolák megtartották ugyan felekezeti és ma-gyar jellegüket, de ezek is — a régibb törvény ellenére, — folyvást fenyegetve vannak; föld-rajzot és történelmet csak «előírás szerint» taníthatnak, melyben pontosan meg van hagyva, hogy a román nagyságot és jelességet mennyire kell kiemelni, s hogy a román nyelvre és törté-netre nagy gondot kell fordítani. Ez magában még helyes, de így is csak öt-hat iskola tengődik, a melyik régibb; újat nyitni nem lehet. A román kath. lelkészek — a kik a csángó falvak termé-szetes vezetői voltak — magukra hagyják iskoláikat, melyekben úgy sem taníthatnak volna, mert hisz e lelkészek legnagyobb része nem tud magyarul. Így az iskola nyelve a csángóknál kizárólag román; s a hol a kate-khizmust külön tanítja a pap, azt is legtöbb esetben románul kell tanítania, azért, mert hiszen magyarul ő sem tud, sőt legtöbbszor, — hogy a hatóság tetszését megnyerje, — a román-osításnak ő a legbuzgóbb eszköze, ámbár sok-szor románul sem tud. Egész rakás példa van rá, hogy büntetik azon gyermek szülőit, a ki magyarul szolt valamit akár a katekizmus órája alatt, akár külön.

Hát ilyen erőszakos romanizálás folyik a csángók közt. Most tessék összehasonlítani ezt

a magyar állapottal! Nálunk a közigazgatás minden alsóbb közege beszéli a nép nyelvét, a bírót és jegyzőt maga a nép választja; a fel-sőbb fokozaton is rendszeren tekintettel vannak az illető vidék nemzetiségei nyelvének ismeretére. Elég hiba, ha néhol nem úgy történik; de a törvény úgy rendeli. Iskoláikat maguk rendezik be, tannyelvét szinte maguk állapítják meg, a magyar nyelv kötelező tanítása is nehezen megy, s az államhatóság csak ellenőrző közeget ismer. Új iskolákat is állíthatnak s ebben a tekintet-ben ép azt a jogot élvezik, mint a régebben keletkezett iskolák.

Hátra van azonban a sérelemnek legnagyobb része: az egyházi. Talán egész világon az egye-düli hely, a hol egy szegény, elnyomott, s min-denki által jónak tartott nép, meg van fosztva mesterségesen a vallás vigaszaitól is: a szegény csángó nép. Volt idő, mikor az egész csángó területen egy pap sem volt, a ki tudott volna híveivel beszélni. Micsoda lelki öröm volt aztán, mikor *Petrás János*, az öreg «*János páter*» magyarul prédikált. Volt búcsú, a mikor hét-nyolcezer ember gyónt nála, akár csak *Zöld Péternél*, különösen asszonyok, a kik nem tudtak románul semmit. Az öreg lelkes magyar halála kimondhatlan csapás volt a csángó ügyre. Senki nem feledhette el azt a képet, a mikor Bukovinában Józseffalván templomszentelés volt, s a jó öreg pap, Drusbáczky bácsi — sze-gény, ő is elköltözött már oda, a hol nincs csángó kérdés, — az oltár mellől rézendítette a Hymnust. Hogy villantak fel a szemek, mi-csoda áhitat hatotta át ezt a szegény népet, s az öreg Petrásnak hogy ömlött alá a köny hó-fehér szakállára, mikor énekelte:

«Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövődöt.»

Dehogy! A bűnhődés még folyik. *Stefán cel Mare* fejedelem felesége, Margit hercegné óta tart. Jó félezer esztendeje. Ez a magyar asszony volt utolsó magyar a moldvai trónon. Lassan-ként eltűnt minden, a mi magyar volt; a ma-gyar udvartartásnak ma már persze nyoma sincs, sőt Moldva önállásának utolsó tizedeiben sem volt; az utolsó században rohamosan zu-gorodni össze a magyar nyelv kiterjedése is, és az elnyomás diadalát látjuk mindenfelé.

Csodálatosan első e téren az egyház. Szegény jó *Ferency*, a magyarság lelkes apostola volt misszionárius tevékenysége egész idején Mik-lósében (Miklósfalvának hívták régen, ma már lakói közt magyarul alig tud valaki). Elag-várost korábban halálával majdnem egyszerre jött a rendelet, hogy magyar sírfelirat a kereszten tilos! Ő is ott nyugszik, a magyarság buzgó apostola, román felirat alatt. Bizony megfor-dulna sírjában, ha tudna róla, mi történik feje fölött.

Időnként voltak egyes lelkes magyarbarátok — hiszen Moldva, mint egyházmegye, ille-tőleg mint missziói terület — Magyarorszá-ghoz tartozott, s a kapisztránusok gondozása alatt állott, a kiktől átment a francizkánú-sokra, később a minoritákra, — a kik próbál-ták fenntartani az ősi hitet az ősi nyelvet is. Megható a rimánkodás, a mint ezek a szegény emberek folyamodtak magyar papokért nem egyszer az esztergomi érsekhez. Az a folyamod-vány, melyet Batthyány érsekhez intéztek volt, igazán szívre ható dokumentum. Persze nem lett sikere annak sem. Batthyány korá-ban Mária Terézia és később II. József politi-kája lehetetlenné tette a szegény csángók ké-relmének teljesítését.

A papok legnagyobb része olasz minorita barát, főleg Ancona környékéről.

Kétségkívül van több közöttük, a ki kitűnő em-ber is, pap is. Az öreg *Liverotti* például Szabó-falván annyira megtanulta nyelvünket, hogy ma-gyarul prédikál is, s a «Politikai Újdonságok» és a «Magyar Állam» szorgalmas olvasója. Van még egy pár rajta kívül is az olaszok közt; de a németek is — például *Pietra* mellett *Borso-ván*on egy érdemes jezsuita, — szintén a Krisz-tusi szeretet és örök igazság nevében törődnek a néppel és megtanulják nyelvünket. De ezek kivételek. A legtöbb semmit sem törődik híve-vel. Nem is tud érintkezni velők, csak románul; — már a mennyire ő is tud románul. S Benkó óta a híres három püspökség: Bákó, Milkov és Szeret napról-napra mindinkább román lesz, s a hol hajdan a magyar bibliát

BLAHÁNÉ A TUNDÉRLAK MAGYARHONBAN CÍMŰ
NÉPSZÍNŰBEN.

fordították jámbor barátok, ma már sem nép, sem pap nem tud Tatroson magyarul!

A magyar papok moldvai működése a hit-életre is áldásos. Igaz, hogy a Szeret túlsó partján vannak magyarul már nem tudó római katoliku-sok, sőt Halastón (Halaucesti) is, de ezek száma csekély és apad napról-napra. Áttérnek előbb-utóbb a görög-keleti egyházba. A hit és a nyelv egy a Keleten: a római katolikus és Ungur, egy fogalom Moldvában. Ez a régi igazság az, a mit a Congregatio de propaganda efleld Romá-ban, de a mit nagyon jól tudnak Bukarestben, a hol mindig — mint a legutolsó hónapok tör-ténete is igazolja — egész vihar kél, valahány-szor egy-egy magyar szerzetes beteszi a lábát Moldvába. Tudják jól, hogy a czélul kitűzött elv: a csángók romanizálása mindig nehezebb lesz ezáltal, mert a szegény nép talál egy-egy támaszt végtelen elhagyatottságában, a mikor nemcsak a földi, de az égi vigasztalást is elzárta előle a feneketlen chauvinizmus vad áradata.

Az utolsó időkben ép úgy, mint Bukarestet, Jászvárost is kivette a szentszék a misszió keretéből. Rendes püspökséget szervezett itt is. A szervezés kedves volt a román kormány előtt is, mert ily módon az idegen papok (természe-tesen első sorban a magyarokra gondolnak) feleslegessé fognak válni, s azért érthető rokon-szenvvel nézett a Jászvárosban megnyílt seminá-

Ellinger fényképe.

BLAHÁNÉ 1873-BAN.

rium felé. Ennek a seminariumnak, — mely még Camilli idejében szerveztetett — fényképét mu-tatom be a magyar olvasóközönségnek. Középen ül *Camilli* püspök, mellette nagy szakállalval *Habeni*, a jezsuita rektor. A többiek mind ide-gen — lengyel és cseh — tanárok. Mind a két pap teljesen ismerős volt Magyarországon. Nem egyszer fordultak meg nálunk, minden alkalom-mal segélyt kérve a moldvai seminarium részére. Meglehetősen viszonyainkhoz képest nagy össze-get gyűjtöttek össze erre a célra, minden ada-kozó szeme előtt lebeggett keleti testvéreink ügye, a kik a lelki vigasztól is el voltak zárva, mert hiszen a Szent László és Szent István egy-letek kalendáriumi és szentképei is ép úgy elzárattak előttük, mint a *Jerney* idején a ma-gyar gazda kincses háza. Még a szentképektől is félt Románia, ha azok magyarok!

Vigasztalás azonban kevés lesz a seminá-riumban is. Csak két növendéke van magyar. Az egyik *Péter Pál*, a ki most — elvégezvén tanulmányait, — Rómában fejezi be nevelte-tését, s a ki azóta több ízben megfordult Magyarországon is; igen értelmes, jó tehet-ségű fiatal ember, a kiből talán lehet remélni *Petrás* örökösét, a ki szintén csángó fiú volt. A másik mellette *Istoczn*, a kinek nagynyja sirva panaszkodott előttem, hogy egész családjá mindíg Istók volt, miért csináltak az unokájá-ból Istocznant? Hát csak azért, mert így jobban hangzik és kedvezőbb hangulatot fog majd kel-teni Bukarestben. Van még két csángó eredetű fiú: *Puilecs* és *Lukács*, de ezek már alig tud-tak bekerültkör magyarul.

Világos, hogy ott, a hol az egész egyház-megye magyar eredetű, a túlnyomó rész magyarul beszél, s egy tekintélyes rész nem is tud más nyelvet, mint a magyart, kissé kevés lesz a két fiatal magyar pap. De hát, — úgy látszik — ezt is elégnek, talán soknak is tart-ják Bukarestben. A seminarium rendeltetése nem lehet más, mint oly papokat nevelni, a kik a hitélet fejlesztésére képesek. Hogy lehet azt várni oly papoktól, a kik nem értik a nép nyelvét.

Félek tőle, hogy a modern kor gúnyjára Románia minden eszközt, minden módot meg fog ragadni jövőre is, hogy ezt a hallatlan eljárást tovább folytassa s lehetőleg megaka-dályozza a szegény csángókat abban, a mibe nem tudom, hogy igyekezett volna meggátolni a legzsarnokabb hatalom is nem az őslakoso-kat, — pedig a csángók azok, — hanem a legjob-ban leigázott népeket is, abban t. i., hogy saját papjaikkal érintkezzenek. Ugyan mit szólná-nak hozzá, ha a mi román seminariumainkban a növendékpapoknak túlnyomó nagy része nem tudna románul, s nem is belőlük, de minden-féle más nemzetiségből töltenék az meg csak azért, hogy románul nem tudó papokra legye-nek utalva a román hitközségek! És mit szó-lának hozzá, ha a mi román honfitársaink volnának abban a szerencsétlen helyzetben, mint ezek a csángók, kik sem a világi, sem az egyházi életben nem fordulhatnak senkihez, mert mindenki legalább is idegen, legtöbb esetben ellenség; kezdve a legalsóbb fokozaton és emel-keve fel fokozatosan a legfelsőbbig!

Szemünk előtt, — a mostani nemzedék szeme előtt — pusztul el a régi nagy Magyarország egy alkotó része! Ezelőtt is pusztult, de nem ilyen nagy mértékben, mert délkeleti szomszéd-aink a régi időkben nem voltak ily vad chauvinis-ták. Ezelőtt is pusztult, de mi nem tehetünk róla, mert magunkkal is tehetetlenek voltunk. Csak az az egy bizonyos, hogy a magyar köz-vélemény régen sem gondolt velők, most sem mindamellett, hogy most a pusztulás gyorsabb folyamatú és a magyar közvéleménynek sulya sokkal nagyobb.

De nekem mindig borzong a hátam, ha moldvai emlékeimre gondolok. Nem a román hatóságok ideges ellenőrzésére, mert az termé-szetes, hanem a hanyatlás jeleire, s annak a jobb sorsra méltó népek hosszú küzdelmeire; ha emlékeimben megjelennek a szegényes fa-templomok, sírdombokkal körített ezintermek-kei, hol a kereszten, minden szó magyar, körül-tünk már minden oláh; ha megjelenik emlé-keimben egy ilyen ősi csángó faluban, Mircesti-ben, a nagy román költő Alexandri háza, kertje és sírja, a ki nagy pán-latin költeményeihez ebben a szerény csángó faluban ősmagyar kör-nyezetben szívta eszméit; ha megjelennek a

«Cornevillei harangok.»

«Az asszony verve jó.»

«Télen.»

EGYVELEG.

hulladozó falevelek közt a talpai templom, vagy a tatrosi kolostor bomladozó falai, a szegény elhagyatott barátok lelkei, a kik ha visszatérnek oda, hol a magyar irodalom első zsenjeit alkották, pusztá idegenbe térnek vissza; a régi magyar élet emlékei ott, a hol ma a dákórománizmus üli orgiáit, Jászvároson, Husiban és köröskörül a szép Moldvában, a Szeret, Moldva és Prúth termékeny völgyeiben; ha eszembe jut a csöbörösöki magyarság sorsa Beszarabiában, a melyet nem tudott elpusztítani évszázadokig a mongol, török, tatár, de ellepott a lelki vigasz és vezetés nélkül hagyatás modern politikája; ha látom ezt az irtózatot, egyenletlen küzdelmet, melyet egy elhagyatott nép öntudatlan, vezetői nélkül folytat félelmedv óta őseinek édes nyelvéről: — kérde kértem magamtól: lesz-e irgalom, mentség vagy legalább rokonszenv részökre a nagy, szabad és erős magyar hazában?

György Endre.

*Khina új fővárosa. Mióta a szövetséges európai csapatok Pekinget elfoglalták, a khinai uralkodó család a kormányval együtt székhelyét Singanfu városába tette át. A város Pekingtől 800 angol mérföldnyi távolságban a Wei-Ho s a King-Ho folyók torkolatánál fekszik. Allitól azelőtt három ezer évvel épült és sokáig a khinai kereskedelem, valamint a politikai élet központjának tekintették. Az ott lévő arhaeologiai múzeumban mesés kincseket érő tárgyak vannak felhalmozva, melyek gyűjtése 1126-ban kezdődött meg. Ott látható többek közt az a 8-ik századból való keresztény kőszobor szíriai és khinai fölrásokkal, melyet Marco Polo utazási leírásában fölemlített. 1861—62-ben Singanfu mohammedán lakosai a khinai hatóságok ellen fel lázadtak. A khinai csapatok sokáig nem vehettek erőt a lázadókon, míg végre a város árulása folytán az ostromlók kezébe került. Ekkor a mohammedán lakosok kétharmadát kardéle hányták és mecsetjeiket feldúlták. A mai Singanfu lakosainak számát másfélmillió emberre teszik.

*Légahajó-verseny. A párisi világkiállítás alkalmával bemutatott különféle szerkezetű légahajók hasznavehetőségének kitüntetésére az utolsó versenyt október 9-én tartották meg. Ekkor de La Vault gróf Centaure nevű légahajóján elindulva, 35 óra múlva ért Kseir-be (Oroszország) s így az 1900 kilométernyi utat majdnem a postagalamb gyorsaságával tette meg. Egy másik légahajós: Balsan 28 óra alatt párisi kiállítás területéről orosz Lengyelország Lublin nevű városába ért. A harmadik légahajós Faure I. 19 óra alatt 950 kilométernyi utat megtéve, Párisból az Odera melletti Schimitzbe jutott el.

*A portlandi herceg a világ valamennyi nagyobb újságát járatta, s ezért évenként 24 ezer forintnál többet fizet. A lapokat a herceg egyik angliai kastélyában külön e célra szerződött hivatalnokok gyűjtik és rendezik.

*Az összes vasútak értéke jelenleg mintegy 130 milliárd korona. Ez az összeg a múlt év népek vagyoniának mintegy tízedrése s a forgalomban lévő készpénzzel annak legfölebb egy harmadát lehetne kifizetni.

«Talmi hercegnő.»

«Ördög mátkája.»

«Gyimesi vadvirág.»

BLAHÁNÉ KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEIBEN. — Strellsky fényképei után.

Kurzweil egyik újabb fényképe után.

BLAHÁNÉ.

BLAHÁNÉ JUBILEUMA.

Oly meleg, őszinte, valósággal viharosan kitörő lelkesültségnek volt színhelye e hónap 22-ikén a Népszínház, a melyhez hasonló a magyar színi életben ritkán találunk.

A lefolyt évek kedves emlékeitől áthatott, valódi érdemeket elismerő és igaz szeretettel csordultig telt szívű közönség ünnepelt a kitünő művésznőt, Blaha Lujzát, ki ezelőtt épen egy negyedszázaddal lépett fel az akkor még új Népszínházban először.

És a közönségnek eme megható elismerése teljes mértékben meg is illette Blaha Lujza asszonyt, hiszen nem csak az ő fényes művészetének szólt az ünnepeltetés, hanem rendkívüli érdemeinek hatásának is, melynek igen nagy része van nemcsak a Népszínház fölvirágzásában, hanem a magyar népszínmű föllendülésében, sőt fővárosunk megmagyarosodásában is.

Játékával, népdalaival valóságos hódításokat tett s évek hosszú során át mondhatni hazafias küldetést teljesített, mert ellenállhatatlanul bevonta, beédesgette a színházba azok — korábban még — nagy tömegét is, a kik magyarul nem tudtak, de megértették az ő csengő, édes dalát s apránként maguk is, de főképp ivadékaik magyarrá lettek.

A népszínművet ő tette igazán kedvelté, népszerűvé. Hiszen a Szigligeti ebbeli kísérleteit nagyon szívesen fogadta ugyan a magyar közönség s Füredi és Hegedűsné játékát, dalait lelkesen méltányolta, de ezen két művésznő letűnével a népszínművek is lassanként csaknem egészen eltűntek a Nemzeti Színház műsorából.

És Blahánéval mindez egyszerre megválto-

zott. Kedves eredetiségével, vidámságával, játékosan, énekének utánozhatlan bájával, hamisítatlan magyarságával egy csapásra meghódította a közönséget a népszínmű számára.

S a népszínmű virágzásnak indult és a magyar főváros színészetének olyan sajátosságává fejlődött, a melyenél más nagy városok színházi világa alig dicsekedhetik.

Az írók vetélkedve kezdtek Blaháné számára dolgozni s az elsőrendű művészeknek is becsülete lett, hogy a Blaháné példáján, egy-egy népies alakot megteremtessenek.

Magyaros eredetiség kezdett helyet foglalni a színpadon s nyelvünk terjedésére nézve rendkívüli hatása lett annak, hogy az oly vegyes fővárosi lakosság estéket tölthetett ebben az üde magyaros világban. S a magyar népdal is fölhangzott mindenütt a fővárosban, ellenállhatlan erővel kiszorítva az idegent.

Hogy mely szerepekben legkitünőbb ez a művésznő: ki tudná eldönteni? Legegyeszerűbb azt mondani: hogy valamennyiben. Hiszen az operettekben is mindig kész, biztos és nagy sikert jelentett az ő fölépte. Vénája, tehetsége könnyen idomult és terem, vidámsága magával ragad, érzése pedig a drámai indulatokat kelti föl. Alakítása, színézése való, igaz, s ebbeli képessége legapróbb részletekig híven jellemez. S mennyi színe, hangja van ezekhez!

Mennyire más a falusi magyar leányzók vagy tűzről pattant menyecskék világában, mint az operettek pajkoságaiban, vagy a rokokó hölgyek előkelőségében!

Mindezekhez hozzá véve szeretetre méltó kedvességét a magánéletben, nem csoda, ha közönségünk oly rendkívüli módon adott most iránta ragaszkodásának, tiszteltének igazán megható kifejezést.

A művésznő ünneplésén a főváros sok ezernyi rendes színházi közönsége mind jelen óhajtott lenni, de csak kicsi része volt, mely bejuthatott. Az ünnep a színpadon kezdődött, a hova virágot, koszorút egész délután szállítottak. Blaha Lujza lakására és a színházhoz pedig egymás után érkeztek az üdvözlő táviratok és levelek. Este a Népszínház személyzete a színpadon gyülekezett. Ott volt a fővárosi Népszínházi bizottsága is, hogy üdvözölje a művésznőt. Sok ajándékot is nyújtottak át. A Népszínház személyzete aranyos kancsót adott ezüst tálcán. Strellsky fényképez egy nagy csoportot a színpadon állította össze 44 fényképét, melyek a művésznőt különböző szerepeiben tüntetik föl. (Ez érdekes csoportképet mai számunkban bemutatunk.) A művésznő öltözékét pályatársnői díszítették föl illatos virágokkal. Innen vitték Bakaj Erzsit — ezen az estén így hívták a szerepében — a színpadra, a hol együtt várta a színház személyzete s mind azok, kik közvetlenül üdvözölni akarták, mielőtt a függöny felgördül s a nagyközönség tapsainak zúgása megindul. A művésznőt először a Népszínház fővárosi bizottsága nevében Heltai Ferenc köszöntötte, utána Porcsolt Kálmán, a Népszínház igazgatója. Jöttek aztán koszorúval Vízvári Gyula a Nemzeti Színház, Gál Gyula a Vigaszínház, Szilágyi Vilmos a Magyar Színház, Feld Zsigmond a városi színház nevében. A budapesti újságírók részéről Szatmári Mór adott át koszorút. Végül a Népszínház tagjainak üdvözlését hangoztatta Szirmai Imre. Blaháné nagy meghatótsággal így válaszolt az üdvözlésekre:

«Kedves pályatársaim! Édes jó barátaim! Bocsásanak meg, ha a szeretetnek e szép nyilvánulását nem tudom illően megköszönni; ha nem tudom elmondani mindazt, a mit most szívemben érzek. Tartok tőle, hogy úgy vagyok én is, mint egy igen kedves, jó barátom, a ki azt mondotta magáról, hogy ő nála már elérkezett az az idő, a mikor vigyázni kell a beszédjével, mert könnyen elpityeredik. Hát bizony így vagyok én is. Már is érzem, hogy itt motoszkál a könny a két szemem pilláján, pedig hát ma nem akarok sírni. Boldog vagyok, hogy ezt a szép napot megérhettem, itt ebben a házban. Boldog vagyok, kedves pályatársaim, hogy az önök páratlan igaz szeretetét megőrizhettem. Nagy köszönetet mondhatok a Népszínházi bizottság igen tisztelt tagjainak szíves megemlékezésükért s nagy hálát mondhatok a sajátjának az irántam tanúsított jóindulatért, buzditásért, oktatásért. A nagyközönségnek dalaimban fogom megköszönni, hogy huszonöt éven át nem unták meg Blaha Lujzát. Végül ezer köszönet azoknak, a kik ezt a szép estét nekem felejtethetlenné tették.»

A mint az ünnepély véget ért, megkezdődött az előadás. A mikor Bakaj Erzsit megjelent a színpadon, vele együtt érkeztek a «nép» sorában a színház első tagjai is, koszorúkkal, babérrággal a kezökben. A szeretet áradatát a közönség harsogó éljenzésben, viharos tapsolásban nyilvánította. A felvonás végén szakadatlanul hívták Blahánét, a kinek végre a szerepén kívül is szólni kellett: «Fogadják leghálásabb köszönetemet, hogy huszonöt éven át megtartották ő emlékeztetékben és nem unták rám.» Előadás után az utcán is üljongó sokaság várta és éljenzve kísérte szomszédos lakásába.

A vidékről a színtársulatok táviratban, levelekben üdvözölték. A külföldről is érkeztek köszöntések. A hírneves angol művész, Walter Crane és családja szintén elküldte üdvözlését.

Másnap Blaha Lujza összehozta a koszorúkat, a virágokréteket s kivitte a temetőbe Szigligeti, Tóth Ede, Osepregy Ferenc sírjára. Délután kiment Ujpestra, melynek temetőjében egykori színpadi játszótársa, Tamásy József nyugszik. Annak sírját is megkoszorúzták.

A Népszínház személyzete külön is ünnepelni akarja Blaha Lujzát, s november 3-ikán művészestélyt rendez.

A népszínházi bizottság, melynek elnöke Halmos polgármester, meleg hangú üdvözlő levél kíséretében küldött arany babérr koszorút a művésznőnek.

EGY ÚJ JÓTÉKONY INTÉZET.

Hét évvel ezelőtt egy jótékony társaság alakult a fővárosban. S arról a napról, a melyen keletkezett, elnevezte magát «Nagypénteki Társaság»-nak.

A társaság célját legjobban magyarázzák az alapszabályzat következő szavai:

«Alapítunk egy intézetet, melyben s a jövőre alapítandó hasonló intézetekben teljesen szegény, elárult s elhagyatott tanköteles gyermekek találjanak menedéket s neveltessenek értelmes magyar munkásokká és iparosokká. E végből vegyük fel a gyermekeket vallás-, nem- és nyelvkülönbség nélkül; ne tekintsük, árvák-e vagy nem, születésük törvényes-e vagy nem, csak legyenek magyar állampolgárok. Egyedül jözeim az, hogy a felvételre rászor-

Ellinger fényképe.

BLAHÁNÉ 1873-BAN.

rútlak. Vegyük fel hat éves korukban, tartsuk bent az intézetben tizenhat éves korukig. Járjanak a gyermekek 6—12 éves korukig az intézetben szervezendő népisiskolába, 12 éves koruktól fogva az ugyanott szervezendő gazdasági s kertészeti ismételő iskolába. A lányok esetleg már 13—14 éves korukban cselédképző intézetekben helyeztessenek el.

A mint az alapszabály-tervezet elkészült, nyomban megindult a tag- és pénzügyítés, és megtörtént a kellő szervezkedés. Eleinte, míg csak férfiak fáradoztak a cél megvalósításán, lassan ment a dolog. Ezért arra határozta magát a társaság, hogy a női támogatását is megnyeri az ügynek.

1895-ben a társaság megválasztotta Hegedűs Sándorné úrnőt védnökké és Pestetits Andorné Pejacevich Lenke grófnőt elnöknővé. Az azóta befolyt öt év alatt a férfi akarat és számítás, egyesülve a női szellem találékonyságával s a kivitelben való finom tapintatával, annyi erőt gyűjtött, hogy az időközben tekintélyesen megszaporodott társaság képessé lett az emberbaráti eszme megtestesítésére. Magánosok, testületek, intézetek és hatóságok szép adományokkal járultak a kellő alapítók megerősítéséhez. A nagyobb adományozók közül különösen kiemelendők a legnagyobbak, ú. m. a székesfőváros, mely egyéb adományokon kívül adott harmincezer koronát az intézet építésére és tiz alapítványt tett fővárosi elhagyott gyermekek számára; továbbá báró Hirsch Klára, gróf Karácsonyi Jenő, Thurn Jánosné, Orsoly Fülöpne, özv. Szigárdó Sománé 8—10 ezer koronányi alapítványokkal; a földmívelési miniszter, dr. Darányi Ignác, igen olcsón egy kiválóan kedvező fekvésű telekhez juttatta a társaságot a fővárossal szomszédos Budaörs határában, az úgy nevezett Kamara-erdőben. A csaknem tiz holdnyi telek, mely a budaörsi vasúti állomástól néhány percnyire a hegyoldal tisztán terül s keletre néz, annál kedvezőbbnek mondható, mert az állami nagy törzs gyümölcsfa-telep mellett fekvő, alkalmat nyújt a gyermekeknek kertészeti kiképzésére, Lukács László pénzügyminiszter az állami sorsjáték jövedelméből húszezer korona részesedést eszközölt ki az új intézet gyámlatására, valamint Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter nagy adományt támogatja a társaságot, melynek további segélyezésére úgy ő, mint Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter, évi dotációt vett fel az országos költségvetésbe.

Ily sokoldalú támogatás mellett a társaság 1899. augusztusában hozzáfoghatott az építéshez s épületeit még azon év decembereben tető alá is juttathatta.

Az intézet áll egy két emeletes főépületből, melyben a földszinten vannak az étkező helyiségek, az első emeleten elkülönítve fiúk és lányok iskolája s dolgozó termek, a második eme-

leten középtű az igazgató lakása, jobbra, balra pedig elkülönítve a fiúk és lányok hálótermek. Van még két melléképület: egyik a ragályos betegek kórháza és a kertész lakása, a másik istálló. A telek egy része udvar s gyermekjátékszó tér, a többi vagy nyolcz hold szőlő és gyümölcsös.

Az intézet felavatása okt. 19-én ment végbe, miután az új intézet már meg is kezdte első évi működését egyelőre 30 gyermekkel.

A felavatásnak sok szép mozzanata volt. Legelső sorban a király részvéte. Ő Felsége korábban is érdeklődött a társaság iránt. Úgy ő mint József főherceg többször adományaiban is részesítette. Most Ő Felsége megengedte, hogy a ház a boldogult Erzsébet királyné nevét viselje, hogy a ház homlokzatára írják fel a királyné szavait: „Nevelő a gyermek munkára: megél és jó marad”. Megengedte, hogy az intézetet az Ő nevében nyissák meg s e czélból képviselőjül Széll Kálmán miniszterelnököt küldte az ünnepélyre.

A miniszterelnököt, a király képviselőjét fényes társaság kísérte a megnyitás napján Budaörsre. Itt a községhezatal Pestmegye főispánja, Beniczky Ferencz üdvözölte a miniszterelnököt, vele voltak Beniczky Lajos alispán, Tahy Iván főszolgabíró s többen a tisztikarból, megjelent Budaörs előjárósága is. A fogadás után a főispán s a megyei tisztikar az Erzsébet-házhoz kísérté fel a miniszterelnököt.

Az Erzsébet-ház küszöbén egy szerű urnóval (ott voltak Wlassics Gyuláné, Heinrich Gusztávné, Köny Gyuláné, Bálint Sándorné, Csányi Dezsőné, Csiky Kálmáné, Feleki Miklósné, Farkas Elemérné, Vargha Gyuláné, Petri Elekné, Neumann Frigyesné, Szóts Farkasné, Lánzy Gyuláné, stb.) és a társaság igazgatóságával Hegedűs Sándorné és Pestetits Pejacevich Lenke grófasszony fogadta a király képviselőjét. Az üdvözlő beszédet Hegedűs Sándorné tartotta, mint a társaság védnöke.

Azután bevonultak az új ház imádság termébe. Ott magam emelvényre állt a király képviselője Ő Felségének s a boldogult királynének Pálffy József tanár által festett igen sikerült képmásai alatt. A másik oldalon Szász Károly az ősz püspök s fiatal tisztára, Haypál Benő, a budai pap, foglaltak helyet. Szász Károly emelkedett hangú imádsága után Haypál Benő mondott hatóság alkalmi beszédet. Ezután a társaság elnöke, dr. Kiss Áron szólott, s fölkérte a király képviselőjét, hogy nyissa meg az intézetet.

Széll Kálmán miniszterelnök válaszában kiemelte, hogy Ő Felsége nevében jelent meg, hogy a felavatási ünnepen részt vegyen. Az emberiség legszebb érzése, a jótékonyág erénye, az ember szeretet alkotta meg az elhagyott gyermekek számára ez intézetet, — mondá. — Az emberi szív legnemesebb érzése, a hála és a kegyelet kötötte azt össze a mi megdicsőült királynénk nevével és emlékével. „Ezt az otthont — mondá végül — önként az ő dícső, szent nevére keresztelték. És jól cselekedtek. Nem lehet méltóbban megőrizni őt, mint ilyen kegyeletes cselekedetekkel; és a hány könyv ebben az otthonban fel fog száradni, a hány szív és lélek megmarad erkölcsösnek és vallásosnak, és a hány szegény gyermek hazafiassá nevelődik és az marad, megannyi emléket állítanak önként a mi dícső királynénknak, a legszebbeket, a legmaradandóbbakat, a legértékesebbeket. Ő Felsége, legkegyelmesebb urunk parancsából az ő legmagasabb elismerését van szerencsém kijelenteni mindazoknak, a kik e szép, hazafias, emberbaráti intézetnek létrehozásán fáradoztak.” Ezzel az intézetet megnyitottnak nyilvánította.

Azután a király képviselője s a jelenlevő Darányi Ignác és Hegedűs Sándor miniszterek, Gullner Gyula, Széll Ignác államtitkárok, a püspök, a főispán, Horváth János fővárosi tanácsnok s a közönség az intézet megsemlélésére indultak. Mindjárt a második

EMLÉKTÁRGYAK BLAHÁNÉ JUBILEUMÁRA.

(A népszínház bizottság arany koszorúja, a népszínház tagjainak serlege és koszorú-szalagok.)

teremben Szóts Albert nyug. miniszteri tanácsos állította meg a menetet s lelkes szavakkal fejezvé ki a társaság halálját a védnökké, Hegedűs Sándorné urasszony iránt, leplezte a közönség élményei között a védnökké jól sikerült arcképét. (Festette Pálffy József debreczeni realiskolai tanár.)

Majd a miniszterelnök az összegyűlt gyermekeket nézte meg, s az intézet igazgatóját Makai Lajost és nejét Bontovics Ilonát mutat- ták be neki.

A telken Takács László gondnok és Borosnyay Oszkár miniszteri osztálytanácsos kalauzolta a miniszterelnököt. A hegy legkiesőbb pontjára érve, a miniszterelnök s a többi notabilitások Erzsébet királyné emlékére u. n. Erzsébet-fákát ültettek e nap emlékére. Ugyanitt gróf Pestetits Pejacevich Lenke urasszony intézett búcsúszavakat a király képviselőjéhez s köszönte meg az ünnepélyben való részvételét.

Majd ismét visszatért a menet a főépülethez s ott Hegedűs miniszter Takács Lászlót, a fāradhatatlan gondnokot és Sárdy Gyulát, az építészut mutatta be a miniszterelnöknek.

A király képviselőjének eltávozásá előtt a főépülettel szemközti erdős domb tetején összegyűltek a szegény kis gyermekek s elnékeltek a „Te benned biztunk eleitől fogva, Uram téged tartottunk hajlékunknak...” kezdetű s bizony az ő sorsukhoz nagyon illő egyházi éneket.

Ezzel véget ért a fölavató ünnep s átadottak rendeltetésének az új emberbaráti intézet.

Dr. Kiss Áron.

ŐSZI HANG.

Borongó őszi felhő
Lassan merengve szárnyal,
S úgy tetszik, mintha lelkem
Röpíténé magával.

El-elmerengek én is
A hervadt őszi tájon;
S fel-felmosolyg ma is rám
Egy-két tavasz-virágom...

Oly édes ez az emlék:
Nem tudom kimondani.
És mégis a szívemben
Úgy megfájdul valami.

Le-lepereg az eső,
S felsugog a lombokon...
A fellegekkel én is
Tavaszi lombját íratom!

Hűgés Bálint.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A hűbériség és a kereszties hadjáratok kora. Irta Mika Sándor. A „Nagy Képes Világtörténet” című vállalat V. kötete ez, melyben a szerző a hűbériség s kereszties hadak korszakának eseményeit gondos kritikával és szépen megírva állítja elénk s nemcsak az események egyszerű felsorolására szorítkozik, hanem világossá, megérthetővé teszi azon eszméket, okokat, a melyek ama nevezetes korszak embereit mozgásba hozták, tetteikben irányították; szóval nemcsak a felszín mutatja meg, hanem bepillantást enged a dolgok mélyébe is, a mi a történetírásnak egyik legfőbb feladata. Érdeme a szerzőnek az is, hogy mindig különös gondnal van hazánkra s kellőleg kiemeli Magyarországot szereplésén a középkori események alakulásában. A 650 oldalra terjedő kötetet számos szép színes táblázat és sikerült rajz élénkíti. Ott látjuk többek közt a sajtáságos kelta sírokat és épületmaradványokat, számos csatajelenet egykorú rajznak mását, várakat, nevezetes templomokat, jelvényeket, arcképeket, a bayeuxi híres szőnyeg nagy alakú színes mását, mely a Hódító Vilmos és Harard közt 1066-ban végbement véres ütközetet ábrázolja. A „Nagy Képes Világtörténet” a Franklin-társulat s Révai testvérek részvénytársaság kiadásában jelenik meg; egy-egy kötet ára 16 korona.

Petőfi összes költeményeinek új kiadása jelent meg az Athenaeum társaság kiadásában. A 70 rajzzal díszített 474 negyedrétr lapra terjedő kötet, aranyozott piros vászonkötésben 4 koronáért kapható.

A kaméleon leány és más elbeszélések, írta Bársony István. Megjelent a Singer és Wolfner-féle „Egyetemes regénytár”-ban. A jeles tollú s kiváló népszerűségnek örvendő elbeszélő szépirodalmi kisebb dolgozataiból tízet vesz az olvasó a kötetben, melyek tartalomban s az előadás hangjában változatosság, de egyformán vonzó és eleven valamennyi. Bizonyára ép oly élvezetet szereznek ezek az olvasónak, mint a szerző eddig megjelent más művei. A könyv ára kemény kötésben egy korona.

Az állatok világa. Ezen cím alatt nagy irodalmi vállalat indul most meg a Légrády testvérek kiadásában: a „Brehm „Thierleben” című híres művének magyar kiadása. Ez azonban nem egyszerű fordítás lesz, hanem a hazai viszonyokat, valamint a tudomány haladását is gondos figyelembe veszik az átdolgozó magyar tudósok. Az egésznek szerkesztője Méhely Lajos, kitűnő állattani tudósunk, munkatársak pedig a jeles ornithológus, Chernel István, a kit számos pompás természeti képeiből a nagy közönség is jól ismer, aztán a gróf Zichy Jenővel Ázsiaiban járt Csiky Ernő, továbbá Kohaut Rezső tudósaink, míg az elődiesek leírását dr. Rátz István vállalta el, a ki ezen a téren az első tekintélyek közé tartozik. Az egész munka 200 füzetre, vagyis tíz kötetre van tervezve, a szöveget pedig 1800 művészi kivitelt kép élénkíti, ezenkívül 180 színes és fekete nyomtatú műmelléklet. Egyes füzet ára 80 fillér lesz, az egész munka pedig díszes kötésben 180 koronába kerül. Az első füzetek már október hóban könyvpiacon kerültek s azontúl havonként 3—4 füzet fog megjelenni.

Aquincum és az 6-budai ásatások. Irta Dr. Kuzsinszky Bálint. Évek óta foly már a régi római Aquincumnak és környékének ásatása, s mind nagyobb területre kerül napfényre a romvárosnak. Egész utcázorok, magán- és középületek, fürdők, csatornák kerültek már ki a sok százados vastag földburok alól; láthatjuk a hajdani piacot, az egykori boltajtó-sarkok most is szépen meglátározott lyukaival, továbbá a mészarások kerek alapjait a piac közepén; szép mozaikos padló-maradványokat, egy helyen pedig világosan látszanak a kocsi-nyomok most is, a mint a kerekék az utca nagy táblákból álló kövezetét kikoptatták. Látható a kis Mithras-templom is, melyben az istenség bálványá még ma is azon a helyen áll, a hol hajdan tisztelték s a hol vagy másfél ezer évvel ezelőtt ráomlott s eltemette saját temploma. Találtak ezenkívül számtalan kőkoporsót, síremléket, házi eszközöket, pénzeket s egyéb érdekes tárgyakat, melyek az Aquincum közepén emelt szép, római házat utánzó múzeumban vannak összegyűjtve. Ezekről s az ásatások folyásáról számol most be azok

Piszelek. Sucholski. Habem rektor. Camilli püspök. Wiercinski. Cihon.

A JÁSZVÁROSI RÓMAI KATHOLIKUS SZEMINÁRIUM. (A moldvai csángókról szóló cikkezés.)

buzgó vezetője, dr. Kuzsinszky Bálint a fent írt című füzetben, a mely kitűnő kalauzál szolgálhat azoknak, a kik ezt az érdekes régi romvárost fölkeresik. S pedig ezek száma évről-évre jobban szaporodik. A füzethez Aquincum térképe és 12 szövegkép van csatolva a legnevezetesebb leletekről; ára 40 fillér. Megrendelhető a Franklin-társulatnál.

Szalay Károly, kitől lapunk is több sikerült költeményt közölt már: „A magam útján” cím alatt egy kötet költeményre hirdet előfizetést. „Versem — mondja többek közt felhívásában — nem inyesiklandó, idegizgató csemegék s sem a századvég, sem a seccsio borsával nincsenek fűszerezve. Én a magam útján járok verseimmel s arról le nem térek soha semmiféle „io” vagy „ismus” kedvéért. Az én eszmém az Isten, haza, emberiség s a szívnek nemesebb vágyai körében mozognak s csak hazám költői irodalmának igazán eszményi irány felé való haladásának ügyét kívánom velők szolgálni.” A kötetnek, mely 10—12 nyomtatott íven decz. elején kerül ki a sajtó alól, előfizetési ára füze három korona; díszkötésben öt korona. Az előfizetési összegek a szerző nevére küldendők (Budapest, IX., Lónyay-utca 4. sz.) f. é. deczember 1-éig.

Ismereteink Tibetről. Alkalmi beszéd. A Magyar Tud. Akadémia 1900. évi április 30-iki Kőrösi Csoma ünnepén tartotta gróf Kuun Géza t. tag. — Ez alkalmi beszéd voltaképpen népismerető komoly értekezés, mely nagy alaposággal tárja fel előttünk mindazt, a mi Tibetről, a tibeti népről, annak közállapotairól, műveltségéről, költészetéről és vallásáról jó részt a mi nagy emléktű Kőrösi Csoma Sándorunk kitartó kutatásai nyomán eddig hitelesen ismeretes. A becses tanulmány 80 lapra terjed. Ára 1 kor. 50 fillér.

Gyámhatósági közigazgatás kézikönyve. Irta dr. Hattyúfy Dezső. Ez a könyv mondhatni hézagot pótol irodalmunkban, mert azon munkák, melyek a gyámhatósági ügyekkel foglalkoznak, eddig nem igen terjesztettek ki a gyámhatósági közigazgatás részleteire, a mire a dr. Hattyúfy könyve nagy súlyt fektet. A munka első részében a kiskorúak jogaival, az atyai hatalommal, a gyámság és gondnokság ügyeivel foglalkozik. Második része a gyámhatósági eljárást tárgyalja, míg a harmadik rész a gyámpénztár kezeléséről szól. Közi aztán még a felsőbb hatóságok elvi jelentőségi határozatait, de e mellett a gyakorlati élet nevezetesebb mozzanataira is kiterjeszkedik. A könyv ára 10 korona.

Magyar konvertiták cím alatt Hahnekamp György győri kanonok és szemináriumi igazgató mintegy 260 lapra terjedő művet adott ki, mely azok élettrajzi adatait foglalja magában, a kik a reformáció óta ismét katolikusokká lettek. Ily munka eddigelé nem volt irodalmunkban, s dr. Raesz András strassburgi püspök 14 kötetes művében is aránylag igen csekély számú magyar ember van említve. Hahnekamp kanonok jobbra gyűjtéményes művekből és hírlapokból összeszedte az e tárgyra vonatkozó adatokat. Használt azonban kézirati forrásokat is, valamint több áttérésre vonatkozólag magánúton beszerzett értesítéseket is. A mű ára két korona.

A zománc. Ez a cím a pozsonyi Stampf-féle könyvkereskedő czég kiadásában megjelenő „Tudományos zsebkönyvtár” legújabb füzetének. Irta Mihálik József, az Iparművészeti Múzeum őre, ki a műiparban, ötvösségben oly nagy szerepet játszó zománczozás történetét, technikáját ismerteti s különösen a magyarországi zománcz művészetéről írt tanulságosan. Ára egy korona 20 fillér.

Boris, Almási Tihamér érdemes színműírónk népszínműve, mely tavaly őszkor került előadásra a Népszínházban, nyomtatásban is megjelent Singer és Wolfner bizományaiban. Ára 80 fillér.

A joesefstadti kőkoporsó, történelmi regény a szabadságharc után való időkől, írta Farkas Emőd. A Makk-féle összeesküvés történetét adja elő regényes részletekkel. Megrendelhető két koronáért a szerzőnél a „Budapest” szerkesztőségében.

Pályadíj Bezerédj István élettrajzára. Tolnámegye híres fiának Bezerédj Istvánnak élet- és jellemrajzára a Tud. Akadémia pályázatot hirdet. Hatánap 1903. szeptember 30. Jutalma Bezerédj Pál adományából 2000 korona. A jutalmat csak önálló becsű műnek ítélik oda. A jutalmat nyert mű a szerző tulajdona marad.

Pályázat operára. A budapesti „Liszt Ferenc zeneművészeti” a közoktatási miniszter megbízásából 4000 korona pályadíjat tűz ki magyar tárgyú operára, a király által magyar zeneművek jutalmazására adományozott összegből. A pályaműveket 1902. évi deczember hónap 31-ig kell Mihályovich Odón, mint a „Liszt Ferenc zeneművészeti” elnöke címére, (Egyetem-utca 2.) beküldeni. A pályadíj csak határozott művészi becsű műnek adható ki.

Nemzeti Színház. A Nemzeti Színház elhatározta, hogy ismét fölveszi játérendjébe a népszínműveket, ezek közül olyanokat, melyeket ének és zene nélkül lehet előadni. Most Szilgietinek „A cigány” népszínművét elevenítették föl. A közönség egészen megtöltötte a színházat. Ujházi Ede gazdag színezéssel játszotta az öreg Zsiga cigányt Hegyesi Móri asszony a cigány Rózsát egyszerű természetességgel és meghatóan. Törli metszett alak volt Gabányi a jámbor Kurta gazda, Vízvá-

A sepia-toned photograph of a large, three-story building with a gabled roof and many windows. The building is situated on a hillside with a grassy area in the foreground. Several people are standing near the entrance of the building. The photograph is mounted on a dark album page.

Walter Crane kiállításra. Az Iparművészeti Múzeumban napról-napra nagy közönség látogatja az angol művész kiállítását. Dr. Lippich Elek kultuszminiszeri osztálytanácsos, a művészeti osztály vezetője, már kiválasztotta azokat a vízfestménye-

A NAGYPÉNTEKI REFORMÁTUS TÁRSASÁG ERZSÉBET-HÁZA BUDAÖRS MELLETT.

A király elismerése gróf Pálffy Jánosnak.
A hivatalos lap október 23-iki száma közölte, hogy

Próba gróf Andrassy Gyula szobrával. Az új országház előtt állítják föl gróf Andrassy Gyula lovasszobrát. Zala György már elkészült a szoborral, de még nem döntötték el, hogy a szobor a főhomlokzat, vagy pedig a déli szárny előtt

A kormányozható léghajó. Gróf Zeppelin sokat emlegetett léghajójával október 20-án ismét fölszállt a bódéni tó partjáról, Friedrichshafenből. A teljes felszállásból a léghajó nyugodtan tette meg útját és visszatért a fölszállás helyéhez. A mint jelemtik, a léghajó, kissé emelt orral, 250 méter magasságban emelkedett és vagy egy kilométernyi távolságra a szárazföldről különböző fordulatokat végzett, felfelé majd lefelé ereszkedett és mindez a legjobb sikerrel. Mintán a léghajó a svájci part felé vette útját és vagy 400 méter magasságra emelkedett, néhány száz méternyire visszament a mennzeli csarnok közelébe, a hot lassan leszállt a víz színére és szerencsére ki is jött. A württembergi

MUNKA-TEREM A NAGYPÉNTEKI REFORMÁTUS TÁRSASÁG ERSZÉBET-HÁZÁBAN

A történet helye Spanyolország.
A' következőzandó darab lesz: A' Megfoghatatlan Férjű.
A' Játékasin vagyon a Fekete Sasnál levő ujj szálóba.
emenetel ára: A' b
Z. székre — 40 r.
1-ső helyre — 30 r.
2-ik helyre — 20 r.
Kezdődik 6 órakor, vége lesz 8-kor.

Alkalusz karácsonyi ajándék **megholtak** iránti kegyeletes emléklő legalakmasabb egy életnagyságú arckép. Ez egyszerűsdim szobadiskme alkalusz nemcsak nemcsak mint emléklő megholtakról, hanem lármy más alkaluszra is cölázrdi egy arckép ajándékozása. Ezen arcképek bármely fénykép beklázdása után Bodacher Siegfried 1879 óta fenálló többbörzön klttntetelét mltérme által, Bécs, It., Praterstrasse 61. kszntetnek. A mltérme kiváló képmésségre legjobban hízeglközösön és elismerőlével. (Közlebeblval a mai hirdetés szolázl.)

Gróf VECSEY KÁROLYNÉ, szül. Diffaud Karolin, az Aradon vértanúhalált szenvedett magyar tábornok özvegye meghalt október 18-án Zombolyán, 85 éves korában. Az elhunyt grófné egy francia származású mérnöknek volt leánya, a ki résztvett a Béga szabályozó munkájában. Zombolyán ismerkedett meg Hesse odaváló birtokossal, a kinek 1847 elején felesége lett, de 1848 elején elvált férjétől. Pestre jött s itt ismerkedett meg gróf VECSEY KÁROLYVAL.

Telefon 18-99.

«A világ legjobb sámfája» Földváry Imre

térdfőit és fehéremű raktárában
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. és
VIII., Kerepesi-út 9. 878
Férfi ingek, Jäger-árk, vadász és sport-cizkék, keztük
és nyakkendők dus választékban kaphatók.

MARGIT-CRÈME,
mely gyógyítja és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arcz-
kenőcs pár nap alatt elavított szőpőlt, májfoltot, pattanást, bő-
r-aknát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ránczo-
kat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérré, simává és
üdvöz varázsolja. Sem higany, sem ólom, sem más ártalmas
anyagot nem tartalmaz. Ár: nagy tégely 2 kor., kis tégely
1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit
szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor.,
Margit arczvíz 1 kor. Postán utavétellel vagy a pénz
előzetes beküldése után küldi a készítő:
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktár Budapest: Török József
és Dr. Egger Leó «Nádor» gyógyszer.
Legjobb
szépség-
szor.

Kurczk
Photozinkográfiai
műintézet
készíti a legjobb
képeket
mindennemű-
nyomtatványhoz
Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

Osztálysorsjegyek

$\frac{1}{1} = 12$ kor., $\frac{1}{2} = 6$ kor.
 $\frac{1}{4} = 3$ „ $\frac{1}{8} = 1.50$ kor.

«Mercur» BANK és VÁLTÓÜZLET részvénytársaság

8879

! Tévedés elkerülése végett ! Csak Budapest, IV., Váci-utca 37. sz. (a bank
pontos címzését kérünk) saját házában).

Svájcezi óra-ipar.

hármas fedélből, egy rugós fedélből (Savonette) állnak, pompás és legi-
vatosabb kiállítású és az újonnan felállított abszolút változatlan
amerikai goldin ércből készülnék, szemkivül egy 14 kar.
aranylemezzel vannak átvonva, miáltal oly eredeti hasonlóságnak
a valódi aranyórákhoz, hogy még szakértők által sem különböztet-
hetők meg egy 200 korona értékű valódi aranyórától. A világ
egyedül álló órája, mely soha sem veszti el valódi arany-
kinézetét, 10,000 utánrendelést és körülbelül 3000
dicsőítő levelet kapunk 6 hónap leforgása alatt. Ár: egy úri
vagy női órának csak 16 kor., vém. és bérmentve. Min-
den órához egy börtök, valamint egy mechanikai auto-
matikus biztosító szerkezet lopás ellen ingyen. Leg-
divatosabb és legegységesebb arany plaque láncok urak
és hölgyek részére (nyakláncok is) 3, 5 és 8 korona.
Minden meg nem felelő óra kifogás nélkül visszavé-
tetik, miáltal semmi kockázattal. Székküldés utánvétel vagy a
pénz előleges beküldése ellenében. — Rendelvények intézői:
Uhren-Versandhaus «Chronos» Basel I. (Schweiz.)
Levelek Svájcba 25 filléres, levelezőlapon 10 filléres helyvelgel ellátva
küldendők. — Magyar levelezés. 8881

IDEAL- HAJFESTŐ

1 ÜVEG 2 KOR. 40 FILL.
RUZSITS ISTVÁN
GYÓGYSZERÉSZ ARAD.

Teljesen ártalmatlan a
haj legszebb fekete színt
nyer egyszerű használat
után, mely három hónap
tart, de nem mosható s
nem piszkál. 8861

+Soványosság+

Szeg, telt testidomnak a mi keleti
erőporkunk. 6-8 hét alatt már
30 fontnyi gyarapodást keze-
kedve. Orvosi rend. szerint. Sal-
gort becsülteség. Nem szédülés.
Számos köszönnél. Ár: kartonoc-
sok 12. 2. Postamentvény vagy
utánvétel. Használati utasítással.
Hygien. Institut 8870
Dr. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königsgrätzerstrasse 60.

CSAK URAK
kapnak: 2 győztes (120 db)
rendkívül érdekes pillá-
nyfelvétel és egy szen-
zációs új módú győztes-
ment, mely tartalmaz 16
színes képet, természetű
felvételű, kábeltelefonban.
Es a 3 győztes előre futve
csak 2 korona (levélhívásokban
is). Küldés 60 filléres 10 db.
Székküldés bérmentve és dí-
csérti mellől Kann Ignác
Bécs, II. Obere Donau-
strasse 7. 8871

Kozmetika,
vagyis a szépség elősegíté-
sége. Utmutatás bármilyen szép-
ségig (foltok, anyajegyek, arcz-
szőrök, kiütések, kinővések) ala-
pos és ártalmatlan elmulasztására,
az arcznak és hajnak észszerű apo-
lására. A könyv ára egy korona
(beküldhető bérmentve is, portó
külön). Kapható a szerzőnél, Dr. Ju-
tassy József orvostól, Budapest,
Kecskeméti-utca 6. 8772

**RIVIERA
IBOLYA**
IGAZI IBOLYA ILLAT
kiszárolagos készítői
MOTSCH A. & T.
BÉCS, L. LUGECK 3 sz.

8888 A ki
Epilepsiában (csakór-
görsök-
és más
deges állapotokban) szenved,
kérem arról szóló füzeteket.
Kiváncra ingyen és bér-
mentve megküldi a Schwanen-
Apotheke, Frankfurt a. M.

**CRÈME
DE FANCHON**
a 3 sziv véd-
jeggyel
Rögtön finomított és
szépség arc krém. Leg-
jobb a világon!
Ártalmatlan!
Zsírmentes!

Kis Nagy
tégely 1 K. tégely 2 K.
Főraktár:
URSITS gyógyszerár.
Budapest, Rákóczi-út 11
Václav 20 fillér
többet beki-
dés utá-
frankó

PEMETEFÜZÜKORKA
rekedség
köhögés és
hurut ellen.
ARA 60 FILLER

Kapható minden gyógyszerárban. 8869

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

BOR. 1-2 éves homoki ébor. 22-król 32 krig. Utbor októ-
ber 20-ától kezdve 16 forinttól 24 forintig.
Szőlővessző. Fajták, kintűben beérte 11 fős en-
mege és 11 borfajból. Sima vessző 2 és
től főtől főtől. 2 éves görkös 12 főtől főtől.
Nemes eperfa. 2-3-4-5 éves igen erős csomó
2-3-4-5 éves fák árja 15 król 50 krig. Nagy
60 krajczár. Nagyban vételnél 10-50 százalékos engedmény.
Birsójtvány. Rendkívül nagygyümölcsű 7 fajtán.
Vannak rendkívül, kik ezer száma
ültetik, mert rendkívül hamar és bármilyen talajban bőven terem.
A szép növény 2-3-4-5 éves fák árja 15 król 50 krig. Nagy
vételnél olyan engedmény, mint az epernél.
Spangol meggy. Páld vagy kóros meggy.
Gyümölcs rendkívül karosított,
mert befőzése legalkalmasabb. 2-3-4-5 éves fák árja 15 król
50 krig. Nagy vételnél oly engedmény, mint az epernél.
Diófa. Kórosy törzse, 2-3-4-5 éves fák árja 15 król
50 krig. Nagy vételnél 10-50 százalékos engedmény.
Mindenféle nemes gyümölcsfa. Körte, alma
szilva, ősz és kajszin-
racok, cseresznye, meggy, szőlő gesztenye, laponya, szomorú alma,
szomorú eper magva és törpe alakban. Ár 15 król 50 krig. Nagy-
ban vételnél tetemes engedmény.
Kiselejtett eperfa. 2-3-4-5 éves példányok
árja 2, 5, 7, 10, 15 kr.
Mindenféle vadoncz. 1000-ra 5-85 főtől
10 főtől.
Alack, 1-2 éves, 1000-ra 3-50 főtől 12 főtől.
Végtelen nagy készlet.
Sövénykészítésre gleditsia
(lepenyfa, Krisztina koronája), 1-2 éves, 1000-ra 4 főtől 14 főtől.
Sövénykészítésre machura
aurantica 1000-ra 5-85 forinttól 20 forintig.
Kerti eszköz. Horoló szőlőtől vas, kerti fűrés,
olló, göbke szennő, valamint oltókő,
jelfa, oltókő és igen olcsó árú és kitűnő anyagból.
Viszonteladók kezretetnek a csak 20-30 százalékos
engedményen túl 6 hetit, esetleg
4-6 havi hitelt is kapnak. Ár- és névjegyeket küld: 8880

Unghváry László Cselegről.

44. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, NOVEMBER 4.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyenlőre 24 korona
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt tételeire 12 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG tételeire 8 *
egyenlőre 16 korona
A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) tételeire 5 *
Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott viteldit is csatolandó.

SZÉLL IGNÁCZ.

A SZABADELVÁRT klubjában estenként gyak-
ran látható egy komoly, immár öregecs úr,
kinek csak értelmes, fiatal fényben lobogó
szeme mutatja, hogy legfeljebb delén jár a férfi
kornak. Nyílt, csontos arczán valami szokatlan
olympusi nyugalom ül, a minőt már csak a
régie embereknek láttunk, a kik egy öltövel még
közelebb álltak ahhoz az időhöz, mikor a ma-
gyar faj idejött keletről, de a minő nyugalmat
a mai ideges korban már nem ösmerünk. Moz-
dulatai lassuk, itt ebben a körben, a hol min-
denki fűre, virgoncz; ruházata egyszerű, szinte
a puritánságig itt, a hol mindenki többet akar
mutatni, mint a mennyi; ha megszólal, hangja
vontatottan, kimerten, szűken cseng ki a tömött
bajusz alól, itt, a hol csurog a nyájasság az
ajkakról mint a méz.

Van valami patriárkhális a modorában. Min-
den nagyképűség nélkül való tekintély. Erő
nyilvánul a mozdulataiban a szerénységgel mel-
lett, s határozottság a szavaiban: Ez így van,
vagy: nem úgy van, és punctum!

Ott ül táblabírói módon elterpeszkedve a
pamlagon, vagy sétál a klubban csöndesen.
Nem vár senkit. Azzal áll szóba, a ki a legkö-
zelebb esik hozzá. Nem siet senki elé, lépett
legyen be az ajtón akár mily nagy úr. Ez az
arcz nem mosolyog senkire, — ha csak nem
valami anekdota nevetette meg. Ez a gerince
nem hajlik. Nincsenek friss hírei a napi politi-
kára vonatkozó, nincsenek czukros megjeg-
zései a délelőtti szónokai számára, és ha megáll
egy-egy csoportnál, a hol egy kis trics-tracs,
egy kis parlamenti pletyka folyik, — a klub
inzenzeinek izes csemegéje, — egy titkon
elsurrott lenező mosolylyal megy tovább, mint
a nagyapó, a ki egy darabig nézte a gyereke-
ket, a kik azt játszák egymás közt, hogy kis
bögrikében és tepsikben ebédet főznek.

Vajjon ki lehet ez a férfi? tűnődöl magad-
ban, ha idegen vagy e politikai klubban. Mit
keres ezen a helyen, a hol mindenki lenni akar
valami, s a ki már valami, az még többet akar?
Mit akar itt azzal a nyugodtságával, azzal a
flegmájával, itt a nyugtalanság országában?
Ő bizonyára már valaki most is, mert mindenki
meglátja, sokan fognak kezét vele, sokan viszik
sarokba (ez a mértéke annak, hogy ki mit
nyom), mind a mellett idegen ő itt és rejtélyes.

Ha tovább is kutatód, megmondják:
— Ez Széll Ignác.

SZÉLL IGNÁCZ.

Both Manyhárt festménye.